

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

לקוטי שיחות

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

שניאורסאהן

מליובאוויטש

י"ב סיון

(י"ל לקראת שבת פ' בהעלותך ה'תשפ"ב)

מתורגם ומעובד לפי השיחות של לקוטי שיחות חלק כח

(תרגום הפשי)

יוצא לאור על ידי

„מכון לוי יצחק“

כפר חב"ד ב'

שנת חמשת אלפים שבע מאות ושמונים ושתיים לבריאה
מאה ועשרים שנה לכ"ק אדמו"ר מלך המשיח

י"ב סיון

בעצמו⁹, ולפיכך, גם מי שלא היה ראוי להקריב ביום הראשון, מתחייב בכך בימים הבאים.

ואומרים בעלי התוספות⁶, שמחלוקת זו היא רק לגבי פסח וסוכות, ואילו לגבי חג השבועות, כאשר ימי התשלומין הם "חול גמור", הרי "לא מסתבר למימר תשלומין זה לזה" – לא ייתכן שבימי החול שלאחר החג יתקיים ענין של "חובתו תלויה בו בעצמו".

יוצא מכך, שלתשלומין של שבועות יש, לפי הדעה של "תשלומין זה לזה", מהות אחרת מאשר לתשלומין של פסח וסוכות, ואם כך, אין השוואה גמורה, ואין אפשרות להקיש, בין חג השבועות לבין שני החגים האחרים?¹⁰

ב. התשלומין – בהתאם למהות החג

ויש לומר, שההסבר לכך הוא:

התשלומין הם בהתאם למהות החג. וכך בחג השבועות: העובדה שימי התשלומין של חג השבועות חלים בימות החול אינה בדרך ממילא, שמכיון שחג השבועות הוא יום אחד בלבד, לכן הכרחי שימי התשלומין שלו יחולו בימי חול – אלא יש לה משמעות מדוייקת: המהות של חג השבועות גורמת לכך שימי התשלומין שלו יחולו בימות החול, כפי שיוסבר להלן בסעיף יא.

יותר מכך: כיון שכל עניני התורה מדוייקים לחלוטין, יש לומר, שכשם שבפשטות הענינים חלים ימי התשלומין של שבועות בימי חול משום שחג השבועות הוא יום אחד, כך במהותם של הענינים, הרי המהות של חג השבועות, המחייבת שהתשלומין שלו יחולו בימי החול, קשורה גם להיותו של חג השבועות יום אחד בלבד.

ומשום כך ניתן ללמוד מפסח ומסוכות לגבי התשלומין של שבועות, אף לפי הדעה ש"תשלומין זה לזה": ההשוואה היא לגבי הענין בכללותו, שגם בחג השבועות קיים מושג

א. "תשלומין כל שבעה"

אדמו"ר הזקן פוסק בסידורו¹ שאין אומרים תחנון "מראש חודש סיון עד י"ב² בו ועד בכלל, דהיינו ה' ימים אחר חג השבועות, כי החג יש לו תשלומין כל שבעה". כפי שהגמרא³ לומדת זאת מן הפסוק⁴ "בחג המצות ובהג השבועות ובהג הסוכות" – "מקיש חג השבועות לחג המצות. מה חג המצות יש לה תשלומין כל שבעה, אף חג השבועות יש לה תשלומין כל שבעה".

יש להבין: בחג המצות ובהג הסוכות חלים ימי התשלומין בימים שהם עדיין חלק מהחג עצמו, ימי חול המועד והחג. ובפרטים מסויימים גם אלו ימים טובים⁵, ואילו בחג השבועות ימי התשלומין הם "חול גמור"⁶. אין מובן: כיצד אפשר ללמוד לגבי תשלומין של חג השבועות מן התשלומין של פסח וסוכות, כאשר בחג השבועות יש בכך חידוש גדול – הקרבת קרבן החג ביום חול גמור?

יותר מכך: בענין התשלומין של פסח וסוכות יש מחלוקת⁷ אם "תשלומין לראשון" או "תשלומין זה לזה": ב"תשלומין לראשון" הכוונה היא ש"יום אחד עשה הכתוב עיקר בכלום"⁸, ולפיכך, אדם שלא היה בר חיוב בקרבן ביום הראשון ורק בימים המאוחרים יותר נעשה בר חיוב, הרי אין הוא חייב להביא את הקרבנות, כי בומן חובתם, ביום הראשון, הוא לא היה חייב בהם. ובדעה "תשלומין זה לזה" הכוונה היא ש"אין לך יום בהם שאין חובתו תלויה בו

1) לפני ובא לציון – ודלא כמ"ש בשו"ע שלו (או"ח סו"ס תצד) דא"א תחנון (רק) עד ח' בו.

2) ודלא כ"א דגם ב"יג משום ספיקא דיומא (הובא בשו"ע או"ח סקל"א סק"ט). ו"ל טעמ' דאדה"י, מפני דכל ענין תשלומין אלו הוא רק בענין קרבנות, ולית תמן ספיקא דיומא. וראה שיחת ליל י"ב סיון תשד"מ.

3) חגיגה י"ז, א (וש"ג). וראה רמב"ם הל' חגיגה פ"א ה"ז.

4) ראה טו, טז.

5) ראה שו"ע אדה"י או"ח סתקכ"ט ס"ז דהג. וראה מ"מ לשו"ע שלו (על הגליון) ס"י רמב ס"א דלענין קרבנות (שהו ענין התשלומין) קרוי גם מקרא קדש. וראה אנציקלופדי' לתלמודית ערך חול המועד בתחלתו. וש"נ.

6) תוד"ה תשלומין – חגיגה ט, א.

7) חגיגה ב, א. שם ט, א. וראה ירושלמי שם פ"א ה"א

10) ובפרשים שם.

8) רש"י ד"ה כולן תשלומין לראשון, חגיגה ט, א.

9) רש"י חגיגה שם ד"ה כולן תשלומין זלו". וראה גם רש"י שם ב, א ד"ה הניחא; לשון הירושלמי שם. חס"ס ח"ו סכ"ח.

אך מלכתחילה אסור לסמוך על פסח שני, אלא חובה להקריב את הפסח רק בזמנו הראשון – י"ד ניסן.

אך ימי התשלומין של קרבנות החג שונים – בהם קובעת התורה מלכתחילה שבעת ימים להבאת קרבן זה, כך, שזמן הקרבן הוא מלכתחילה בכל שבעת הימים.

אמנם, מי שיכול להקדים ולהקריב ביום הראשון של החג אסור לו לאחר ולהקריבו בימי התשלומין, כפסק הרמב"ם¹⁸, מצוה להקדים ולהקריב בראשון.. וכל המאחר הרי זה מגונה, ועליו נאמר¹⁹ נוגי ממועד אספתיו. אך דין זה אינו מפני זמן הקרבן, מפני שהפסידו את הבאת הקרבן בזמנו, אלא זהו חסרון בגברא²⁰, באדם

בחיגה וירושלמי שנשמנו בסוף ההערה) אי פ"ש הוי תשלומין דראשון או תקנתא דראשון או רגל בפ"ע – כי לכו"ע ענינו של פ"ש בפשטות הוא (כפשוטו של מקרא) עבור זה שלא הקריב קרבן פסח במועדו ובא להשלים חיובו [אלא שלמ"ד רגל בפ"ע גם אם לא ה' חייב בראשון מביא פ"ש (פסחים שם). וראה לקו"ש [המתורגם] ח"י"ח ע' 138 ואילך]. ולכו"ע אסור לאדם לסמוך מלכתחילה על פסח שני ולא להביא פסח ראשון [כי גם למ"ד תקנתא דראשון ואינו חייב כרת עד שלא יקריב בשני – ה"ו בגדר "תקנתא", תיקון העבר]. ומובן ג"כ, דאף שבעיקר ענינן התשלומין דקרבנות החג שונה מפסח שני (כדלקמן בפנים) – אין זה סותר שלמדן כמה פרטים זמניו (ראה חגיגה ט, סע"א ואילך. ירושלמי חגיגה שם. ועוד). ואכ"מ.

18) הל' חגיגה פ"א ה"ה.

19) צפני"ג, י"ט.

20) ראה יתירה מזו טורי אבן לר"ה (ד, ב ד"ה ורבנן. וכן ט"א לחגיגה ט, ב ד"ה אלא למ"ד), דלא אסורא אינא למאחר אלא זירו בעלמא הוא מדרבנן משום דוריון מקדימים למצות. וראה מגילה ה, סע"א וברש"י שם ד"ה כ"ז חגיגה. פני יהושע למשנה מגילה שם. ולהעיר מחגיגה ז, ריש ע"ב: פושעים .. דריון (וברש"י שם).

אבל גם את"ל שלדעת הרמב"ם הוא איסור גמור, לכאורה ה"ו ענין רק בהגברא, ולא שחסר בזמן ההקדבה. [בהגותו יד איתן יהו המור"ד למב"ם שם, דמיקור הרמב"ם הוא מברכות כה, סע"א: דאחרו זמני מועדיא דבירושלים. ולפ"ו צ"ל לכא' שחסר בזמן הקרבן, אבל מלשון הרמב"ם ה"ו מגונה" משמע שהחסרון הוא רק מצד הגברא (ולא שחסר בזמן הקרבן). ולהעיר מצפני"ג הפלאה בהמשטות (נד, ג) דשחרית הוא, "זמן נמשך" (ולא זמן תשלומין) ומ"מ שייך בי

(* לדעת הרמב"ם (הל' ק"פ פ"ה ה"א) כ"ה גם למ"ד רגל בפ"ע. ובצפני"ג לרמב"ם בתחלתו (א. סע"ב) דלשיטת הרמב"ם גם פסח שני לא הוי גדר השלמות אבל לכאורה אין מונחו בזה שחוו כמו ד' ימי החג להסברא דת"ד זמן הוא" (ראה לקמן הערה 21). שחרי (גם) סב' הדי נמנו פסח ראשון ופ"ש כשתי מצות (ראה הכותרת להל' ק"פ שם פ"ה ה"א). ולכאורה כוונתו רק שפ"ש נקרא "זמן". קרבן. אבל הוא זמן בפ"ע. וראה לקו"ש (המתורגם) ח"י"ח ע' 140 ואילך. ואכ"מ.)

התשלומין, ולאחר המסקנה שגם בחג השבועות יש תשלומין, הרי "אוקי באתרא"¹¹ (=ההקשה היא רק לענין מוגדר אחד, המתאים למקום שלגביו אנו למדים, ואין ללמוד ממנה לענין אחר), שסוג התשלומין הוא בהתאם למהות של חג השבועות.

ג. זמן הקרבן – שבעה ימים

ענין זה, שימי התשלומין של חג השבועות חלים בימי חול מפני מהות החג, הכרחי יותר לפי ההסבר על דברי חז"ל שהובאו לעיל, לגבי ימי התשלומין של שלושת הרגלים – "תשלומין כל שבעה". שהרי, לכאורה, תמוה:

הקרבנות קרבנות החג ביום טוב הראשון הרי אינה תשלומין, אלא זהו זמן החובה, עיקר חובת הקרבנות קרבנות אלו¹². ובמיוחד לפי הדעה וההלכה¹³ ש"כולן תשלומין לראשון", הרי בודאי שעיקר החובה היא ביום הראשון. ואם כך, כיצד אומרים "תשלומין כל שבעה", כאשר התשלומין הם רק בששת הימים שלאחר היום הראשון?¹⁴

אחד ההסברים לכך הוא¹⁵: יש הבדל בין התשלומין בקרבנות החג לבין התשלומין בענינים אחרים בתורה:

באופן כללי, משמעות המושג "תשלומין" – השלמת דבר חסר. כלומר, משלימים דבר מסויים, שחסר לפני כן. מכך מובן, שהתשלומין הם "בדיעבד", וזמן זה אינו הזמן המתאים לענין במקורו.

לדוגמא – פסח שני, שצריך להקריב, את הפסח במועדו, תעשו אותו במועדו¹⁶. ורק אם מישוהו הפסיד מועד זה, מאפשרת לו התורה להשלים את חובתו בזמן אחר – בפסח שני¹⁷.

11) ראה בארוכה לקו"ש חכ"ג (ע' 22 ואילך) דוגמאות מכמה ענינים בתורה עדין.

12) ראה חגיגה ז, א, "בעיקר הרגל" (וברש"י שם). וראה רש"י ד"ה ביו"ט (שם, ב) דעיקר מצותן ביום ראשון (וראה לקמן הערה 27). וראה שם ט, א: אותו אתה חוגג .. למה נאמר שבעה לתשלומין.

13) הרמב"ם הל' חגיגה פ"א ה"ד. שם פ"ב ה"ה.

14) ולהעיר מלשון הרמב"ם שם פ"א ה"ו: ויש לו תשלומין כל ששת ימים שלאחר חגה"ש.

15) ראה עוד ביאור – שיחת ליל י"ב סיון תשמ"ב.

16) ראה בעל"ז ט, ב, שם, ג.

17) ואין זה שייך להפלוגתא (פסחים צג, א"ב. הובאה

יותר מכך: בחג השבועות יוצא, שהקרבת עולת הראיה של החג, נעשית דוקא בימי החול – לאחר שהחג כבר חלף!

מכך מובן^{26*}, שענין התשלומין של קרבנות החג אינו בדיעבד, אלא זהו מלכתחילה זמנו של הקרבן. ולכן סוברים בית שמאי²⁷, שאסור להקריב את עולת הראיה בחג, כאשר אין בה צורך אוכל נפש, כי גם למחרת ניתן להקריבה בזמנה.

ה. תשלומין – גם ביום הראשון

לפי זה יובן הניסוח „תשלומין כל שבועה“: לפי האמור לעיל שכל שבועת הימים הם „זמנ“ הקרבן, יש לומר, שמושג התשלומין בענין זה הוא רק מצד ה„גברא“. כלומר, אף מי שאינו זריז ולא הקריב ביום הראשון, הרי התורה מאפשרת לו להשלים את הקרבת הקרבנות בימים הבאים.

הסבר זה אינו סותר להלכה¹³ ש„כולן תשלומין לראשון“, שממנה מובן שהחובה העיקרית היא ביום הראשון והימים הבאים הם רק „תשלומין“ – כי המושג של „תשלומין לראשון“ הוא רק לגבי חלות החיוב. כלומר, החובה של הקרבת הקרבן אינה חלה על כל אחד משבעת הימים כשלעצמו – „אין לך יום בהם שאין חובתו תלויה בו עצמו“ – אלא היא חלה על היום הראשון, והחובה של הימים הבאים היא המושך של חובת היום הראשון. ולכן, אם החובה לא חלה ביום הראשון, לא ייתכן שיהיה לה המשך של הקרבן בימים הבאים.

*26 (וראה שו"ת תת"ס הנ"ל (הערה 10) ד"ה ובמחילת כבודם.

27 ומכיוון שבדבר זה „עשו ב"ה כדבריהם“ (כנ"ל מ"ש"ע אד"ה ז') – עכ"ל שגם ב"ה ס"ל שעכ"פ זהו „זמנ“ הקרבן ולא רק „השלמה“ (ד"ל"כ איך הקילו לעשות כב"ש ולא הקריבו בזמן). וראה לעיל שם הערה 52.

בפרש"י חגיגה (ו, ב ד"ה ביו"ט) דוח ש„שרו ב"ה בעולת ראי' (ביו"ט) .. א"ע"פ שיש להן תשלומין“ הוא משום ד„ענין מצותן ביום ראשון“. אבל ראה שפת אמת חגיגה שם ובנוסף לזה שברש"י ביצה (יט, א ד"ה אבל. כ, ב ד"ה אף זו) פ"ה הטעם „שלא יאנס ולא יקריבנה בשאר הימים“ – (נהג) כוננת רש"י היא (לא שאם יקריב אח"כ יחסר „עיקר מצותן“, כ"א) שמפני זה נחשב זמנה קבוע, וכמפורש בביצה (כ, ב. ובתוס' שבהערה 25 בשם הירושלמי) שזוהו טעמם דב"ה שדחי יו"ט. ועפ"ז מרחיץ שם קושיות הטור"א (שם) על פרש"י דאם „עיקר מצותן ביום ראשון“ אי"כ חגיגה ורא"ל לא יקריבו ביו"ט אחרון (גם לבי"ה) כיון שאין עיקר מצותן בימים אלו – כי גם בימי תשלומין היו זמנה קבוע. ע"ש.

המאחר, שהוא מגונה: אדם המאחר כאשר ביכולתו להקדים, הרי הנגהה זו „מגונה“. אך גם כאשר מביאים את הקרבן באיחור, לאחר ביום הראשון, הרי זהו קרבן „בזמנו“²¹.

ד. הקרבת עולת ראייה במוצאי החג

הוכחה לכך: אחד הקרבנות שחייבים להקריב בשלושת הרגלים הוא עולת ראייה²². זהו קרבן עולה, אשר כולו לה'²³, ולכן סוברים בית שמאי שאסור להקריבו ביום טוב²⁴, כי אין בו צורך „אוכל נפש“, יש בו רק אכילת גבוה אך לא „לכס“²⁵. לשיטתם, מקריבים את עולת הראיה רק במוצאי יום טוב הראשון.

ולכאורה, תמוה ביותר – לפי בית שמאי יש כאן דבר והיפוכו: התורה מחייבת את ישראל בקרבן, ומציינת שהחובה העיקרית היא הקרבתו בחג הראשון, וביחד עם זאת אוסרת התורה לישראל להקריב את הקרבן בזמן העיקרי של החובה, אלא מצווה להקריבו בזמן התשלומין!

ולפי דברי אדמו"ר הזקן בשולחן ערוך שלו²⁶, הרי גם בית הלל, והרבה מישראל נהגו בענין זה כבית שמאי והקריבו את עולת הראיה במוצאי יום טוב.

„גוני ממועד גו“ אלא רק „לישנא דצנא הא“ (ברכות שם). ע"ש. ואכ"מ.]

21 ראה גם טורי אבן ופני" (שבהערה הקודמת). ולהעיר מצפ"ע"ג לרמב"ם בתחלתו (א, סע"ב. וכן בהשמות לשם – בצפ"ע"ג הפלאה בסופו (גד, ד). מהד"ת כו, א) דיש מ"ד בירושלמי חגיגה פ"א דכל ז' ימי החג היו זמן חגיגה ולא גדר השלמה, גדר נמשך וחד זמן הוא. אבל ע"פ המבואר לקמן בפנים (סעיף ה) גדר התשלומין כאן הוא רק מצד הגברא – י"ל דלכו"ע היו זמן חגיגה, גם למ"ד תשלומין דראשון (כדלקמן שם והערה 28).

במאירי למשנה חגיגה (ט, א. ועד"ז במאירי פסחים ע"א, א) „שיש לקרבנות .. תשלומין .. שלא נאמר עליו עבר יומו בטל קרבנו אלא יש לו תשלומין כל ז'“, ומשמע שזמן התשלומין אינו „יומו“ (וראה לשונו שהועתק לקמן הערה 28). אבל י"ל שאתחילי שנתורה חידשה שיש תשלומין, שוב ה"ז „יומו“ זמנו. ועצ"ע.

22 ריש חגיגה. שם ו, ב. רמב"ם ריש הל' חגיגה.

23 ראה חגיגה שם (ו, ב). „שהראי' עולה כולה לגבוה“.

24 ביצה י"ט, א. חגיגה ז, ב. יו, א.

25 פרש"י (במקומות שבהערה הקודמת) – ע"פ ביצה (כ, ב).

26 וראה רש"י חגיגה יו, א ד"ה יום טובות (ובתוס' שם) דלבי"ש גם החגיגה אינה קריבה ביו"ט. ואכ"מ.

27 א"ח סתנ"ד ס"ט. – מקורו של אד"ה נ' לקו"ש הכ"ח ע' 24 ואילך.

מהו החידוש ב"בחירת" עם ישראל לעומת המצב הקודם? הרי גם לפני מתן תורה היו ישראל מיוחדים מכל האומות האחרות. וכפי שאנו מוצאים אף לפני יציאת מצרים, שכבר אז מכונים ישראל "בני בכורי ישראל"³⁵. ומדוע נאמר, שרק במתן תורה בחר הקדוש-ברוך-הוא בישראל?

ההסבר לכך הוא, כפי שכבר הוסבר מספר פעמים³⁶: הבחירה האמיתית היא כאשר בוחרים בבחירה חפשית. משמעות המלה "בחירה" היא כאשר בוחרים בדבר מסויים רק מפני הרצון עצמו, ללא שום גורם המחייב את הבחור.

מכך מובן, שבחירה אמיתית אינה קשורה במעלותיו של הנבחר, כי כאשר רוצים דבר-מה משום יתרונותיו, אין זו בחירה חפשית: האדם מוכרח לרצות בדבר זה מפני מעלותיו.

ז. במתן תורה – בחירה מעצמותו 'ית'

וזהו המעלה שהתחדשה במתן תורה לעומת המצב הקודם:

כאשר בוחרים דבר מפני מעלותיו, הרי עצם האדם, איננו נמצא בבחירה, כי הגורם לבחירה איננו האדם הבחור עצמו, אלא המעלות שבחפץ הנבחר, שמוחצה לו.

רק כאשר בוחרים בבחירה חפשית, הנובעת מהבחור עצמו, הרי בבחירה זו נמצאת עצמיותו של הבחור.

וכך בעניננו: לפני מתן תורה נבע יחודם של ישראל מפני מעלותיהם וקדושתם. ולפיכך, למרות שהקדוש-ברוך-הוא "התחבר" אל בני ישראל, אין זאת בחירה בפנימיות.

רק במתן תורה, כאשר "אתה בחרתנו מכל העמים", לא מפני מעלותיהם של ישראל, אלא מפני שכך בחר הקדוש-ברוך-הוא בבחירתו החפשית – אז נוצרה התקשרות בין ישראל לבין הקדוש-ברוך-הוא מצד מהותו ועצמותו יתברך.

אך לפי כל הדעות, הרי הקרבת הקרבנות לאחר היום הראשון אינה "בדיעבד", וכרוכה בהפסד "זמן" הקרבן, אלא זהו זמנו של הקרבן²⁸.

וכיון שמושג התשלומין הוא בעיקר מצד זריות הגברא²⁹ – הרי הוא קיים גם לגבי היום הראשון עצמו. כי מפני הזריות יש להקדים ולהקריב מוקדם ככל האפשר ביום הראשון עצמו, מיד "בצפרא" (=בבוקר)³⁰. ולכן, כאשר אדם אינו מזדרז בהבאת הקרבנות מיד "בצפרא", הרי ההבאה ביום הראשון עצמו מאוחר יותר היא כתשלומין. ויוצא מכך, שענין התשלומין קיים "כל שבעה"³¹.

ולפי כל האמור לעיל, ששבעת הימים הם "זמן" הקרבן, יוצא, שבחג השבועות קבעה התורה מלכתחילה את "זמן" הקרבת קרבנות החג באופן ש"שבעת הימים" של זמן הקרבנות כוללים הן את החג, ובמיוחד לאחר ה"צפרא", והן את ימות החזול, שלאחר החג, בשווה!

ו. בחירה חפשית – לא מפני מעלות הנבחר

ההסבר לכך הוא:

ידוע, שבמתן תורה היתה בחירת עם ישראל. כפי שנפסק להלכה ב"מגן אברהם"³², ומובא בשולחן ערוך של אדמו"ר הזקן³³, שבאמירת "ובנו בחרת מכל עם ולשון" בברכות קריאת שמע, יש לכוון על מתן תורה³⁴.

(28) ולשון רש"י (הגיגה ט, א ד"ה כולן תשלומין לראשון) יום אחד עשה הכתוב עיקר" – י"ל הבונה שאו חזות החיוב. ואולי יש לפרש כן גם לשון המאירי שם: עיקר החיוב ברא" בתגינה בראשון הוא ולא בשאר הימים וכשהוא חוגג בשאר הימים אינו חוגג אלא בתורת תשלומין של ראשון. ודחוק. וראה לעיל הערה 21.

(29) ולכאורה מוכרח לומר כן להמ"ד "תשלומין זה לזה", וכפרש"י הגיגה שם (ד"ה כולן תשלומין זל"ז) שלמ"ד זה יום ראשון שהוא נראה להביא עיקר לדידי' וימי שלאחריו תשלומין לו" – דלכאורה, איפה מרומם בקרא שעיקר זמן קרבן הוא ב"יום ראשון שהוא נראה להביא" (והוא "עיקר" רק לדידי'?) ועכצ"ל שהו"ע בהגברא, ככפנים.

(30) ראה פסחים ד, א.
(31) ואולי בלשון זה נרמז ג"כ שכל השבעת ימים הם נקודה אחת (או בלשון הצפ"ע הנ"ל הערה 21, "חד זמן").

(32) ס' ס סק"ב.

(33) שם סעיף ד.

(34) ראה גם אבודרהם בקידוש ליל שבת בטעם שאין אומרים בשבת אשר בחר בנו כו', אתה בחרתנו כו'.

(35) שמות ד, כב (וראה שם, כג).

(36) ראה לקו"ש [המתורגם] ח"ד ע' 290. ח"א ע' 5 ואילך (ובהערות שם). ועוד.

ח.

„ובחרת בחיים“

כשם שהדברים אמורים לגבי בחירת הקדוש-ברוך-הוא בני ישראל, כך גם מצד ישראל, שבמתן תורה התחדש, שעבודתם הרוחנית היא מפני הבחירה³⁷:

לפני מתן תורה נבעה עבודתם של ישראל מהבנתם את המעלה הנפלאה של עבודת ה'... אלקי אבי אברהם... בורא העולם וכו'. וכיון שהגורם להתקשרותם אל הקדוש-ברוך-הוא נבע מחשיבות עבודת ה', לכן לא היתה בבחירה זו „עצמיזם“ של ישראל. עבודתם לא חדרה אל עצמותם ופנימיותם.

במתן תורה, כאשר הקדוש-ברוך-הוא בחר בישראל, נגרמה בחירתם של בני ישראל בקדוש-ברוך-הוא. היהודי אינו עובד את ה' רק מפני „חישובים“ על המעלה שבעבודת ה', אלא מפני שהוא בוחר בכך בבחירתו החפשית: יהודי בוחר, ללא שום סיבה וגורם חיצוני, להיות עובד ה'. וכיון שעבודתו אינה רק מפני חשיבות עבודת ה', אלא מפני בחירתו, לכן הוא „שקוע“ בעבודת ה' בכל עצמיותו.

לפי זה יובן³⁸ הפסוק³⁹ „החיים והמות נתתי לפניך הברכה והקללה וברחת בחיים“. שהרי, לכאורה, תמוה⁴⁰: אם הקדוש-ברוך-הוא מראה לישראל⁴¹ שעל ידי ה„טוב“ מגיעים ל„חיים“, ועל ידי ה„רע“ נגרם „מות“⁴² – כיצד מופיע לאחר מכן הציווי „ובחרת בחיים“? וכי יש צורך להורות לאדם לבחור ב„חיים“ ולא ב„מות“!?

אחד ההסברים לכך הוא, שהדיוק הוא בביטוי „ובחרת בחיים“: התורה מצווה ליהודי, שאמנם, „נתתי לפניך“ חיים וטוב, כך שאתה רואה בעיניך שעל ידי ה„טוב“ מגיעים ל„חיים“, אך

בכל זאת עבודת ה' צריכה להיעשות דוקא באופן של „ובחרת בחיים“. אל לך לעשות „טוב“ רק משום ששכלך מחייב אותך, מפני שהטוב מביא חיים, אלא עשה זאת בבחירתך החפשית: בחר בעצמך ב„חיים“, אפילו לא היתה בכך שום מעלה, ואל תערב בכך שיקולים שכליים⁴³.

ט. גם הדברים הפשוטים – מתוך בחירה אמיתית

ענין זה, שמתן תורה הביא לידי כך שעבודתם של ישראל תהיה על ידי בחירה, מתבטא במתן תורה עצמו. ההסבר לכך הוא:

עשרת הדברות הם כללים פשוטים ביותר⁴⁴, שגם ההגיון האנושי מחייבם. יותר מכך: חז"ל אומרים⁴⁵ שב„כל דיבור ודיבור של הקדוש-ברוך-הוא יצתה נשמתו“. ולכאורה⁴⁶: הדברות „אנכי“ ו„לא יהיה לך“ אכן עוסקים בענינים מהותיים הנוגעים לעצמיותו של היהודי, עד כדי שקיים לגביהם דין של „ייהרג ואל יעבור“. אך מדוע גם בדברות „כבד את אביך“, „לא תגנוב“ וכדומה פרחה נשמתם?⁴⁷

אלא, בכך מתבטא החידוש של מתן תורה, שגם את הדברים המובנים לפי שכל האדם, אין היהודי מקיים מפני הבנתו, אלא מפני שכך הוא בוחר לעשות.

וכיון שעושים זאת מפני הבחירה, הרי שקועים בכך בכל העצמות, כפי שהוסבר לפני כן, שהבחירה נובעת מעצם האדם. ולכן גם הדברות שבענינים הפשוטים נגעו לעצם נפשם של ישראל, והביאו לידי „פרחה נשמתם“.

י. חג השבועות – התקשרות מתוך בחירה

ההסבר שהובא לעיל לגבי מתן תורה מבהיר גם מדוע יש בכל חג מצוות המיוחדות לו (בחג המצות – סיפור יציאת מצרים, אכילת מצה

[43] ראה גם לקו"ש שם ע' 301.

[44] לקו"ת במדבר טו, סע"ג. ובכ"מ.

[45] שבת פח, ב.

[46] ראה גם לקו"ש [המתורגם] ח"ז ע' 304.

[47] להעיר משמו"ר (פכ"ט, ד), „ונגלה עליהם ופרחה נשמתם“, ובשהש"ד (פ"ח, ו) „מקול דיבורו הראשון“. אבל בשבת שם מפורש שהי' „בכל דיבור ודיבור“ (וראה גם חז"אג מהרש"א שם).

[37] ראה בארוכה לקו"ש ח"א שם. – ואע"פ שנאמר „אנכי ה' אלהי ישראל“ – אין זה טעם למה שקודמו „כי ענין שני (לדוגמא – שולל דקארו לו אלקא דאליקיא [סוף מנחות] – ראה פרש"י עה"פ).

וראה לקו"ש חכ"ז ע' 126 ואילך.

[38] בהבא לקמן – להעיר ג"כ מלקו"ש [המתורגם] ח"ד ע' 324 ואילך.

[39] נצבים ל, יט.

[40] ראה גם לקו"ת ואתחנן יא, ב ואילך. ד"ה אם בחוקתי ה'ש"ת פ"א, ב. ועוד.

[41] ראה פרש"י עה"פ ונת' בלקו"ש [המתורגם] ח"ט ע' 294 ואילך).

[42] ראה פרש"י נצבים שם, טרי"ח.

שיינה מוגדרת בפרט מסויים, כאמור לעיל, שמשום כך אין בו מצוה מיוחדת.

ולכן ה"עבודה" הרוחנית של חג זה – הקרבנות שלו – אינה מוגבלת לזמן החג, אלא אפשר להביא את הקרבנות של חג השבועות גם בימים שלאחריו, ימי חול. ויותר מכך: את עולות הראיה נהגו, "הרבה מישראל" להביא מלכתחילה לאחר החג, כאמור לעיל בסעיף ד' – כי הבחירה נעלית מהגדרה ומגבלות הזמן המיוחד.

יב. יום אחד – מעל להתחלקות

לפי זה יובן הקשר של ענין התשלומין של שבועות לכך שחג השבועות הוא יום אחד:

אדמו"ר הזקן מסביר⁴⁹ את הטעם לכך שחג השבועות, "אינו אלא יום אחד בלבד מה שאין כן בפסח וסוכות שהן ז' ימים" – שפסח וסוכות קשורים לשבע המדות, ולכן הם שבעה ימים, ואילו חג השבועות, זמן קבלת התורה, הוא בחינת יחידה שלמעלה מהתחלקות ז' מדות, ולכן הוא מתבטא באופן של "יום אחד", מספר שמעל להתחלקות.

כלומר: פסח וסוכות קשורים להתגלות האלקות ה"מלובשת" בשבע המדות, גילוי הקשור להגדרה ולמשמעות פרטית מסויימת – למעלה, וכך גם למטה אצל האדם. לעומת זאת, חג השבועות ההתקשרות היא מעל להתחלקות למעלה, וכרוכה ב"יחידה" כפי שהיא בפשטותה, כי חג השבועות הוא זמן הבחירה. ולכן הוא יום אחד בלבד⁵⁰, יחיד שלמעלה מאחד סתם⁵¹.

יוצא מכך, שגם ב"זמן" של שבועות מודגש שחג השבועות נעלה מהתחלקות הזמן. ולכן נובע מכך לגבי זמן הקרבת קרבנות החג, שהוא

וכו'; בחג הסוכות – ישיבה בסוכה, ארבעה מינים), ואילו בחג השבועות אין מצוה מיוחדת.

וזהו אחד הטעמים⁴⁸ לכינוי "עצרת", כי המבדיל חג זה מימי החול הוא הענין של "עצרת", העצירה ממלאכה, הקיימת בכל החגים.

ההסבר לכך הוא: החגים האחרים מבטאים פרטים, כביכול, בקשר שבין הקדוש־ברוך־הוא לישראל. כלומר, מדובר כאן על אופן מסויים של התקשרות אל הקדוש־ברוך־הוא, ובהתאם לכך נקבעו המצוות המבטאות משמעות מסויימת של חג זה.

לעומת זאת, חג השבועות, זמן מתן תורתנו, מבטא את הבחירה של הקדוש־ברוך־הוא בישראל, ואת הבחירה של ישראל בקב"ה, וזהו איננו פרט מסויים, ואין לו "הגדרה" והגבלה באופן מסויים של התקשרות, אלא זוהי הבחירה של עצם האלקות בעמו ישראל ושל עצמיות ישראל בקדוש־ברוך־הוא. ולכן אי אפשר להגביל זאת במצוה מסויימת, אלא בעצירה ממלאכה ובשמחה ה"משותפות" לכל המועדים.

יא. קרבנות חג השבועות – לא רק

בחג עצמו

זהו ההסבר לכך שהתשלומין של חג השבועות הם בימי החול:

חגים אחרים המבטאים את הקשר שבין הקדוש־ברוך־הוא לישראל מפני מעלה מסויימת, קשורים לזמן מיוחד. המשמעות המסויימת של החג גורמת לכך שזמנו יהיה מיוחד מימים אחרים, שבזמן זה מאיר במיוחד הענין המסויים של חג זה.

ולכן אין מקריבים את קרבנות החג בזמן שאינו קשור לחג מסויים זה, שכולל גם את חול המועד.

ואילו חג השבועות מבטא את התקשרותם של הקדוש־ברוך־הוא ושל ישראל מפני הבחירה,

49) תו"א יתרו בהוספות קט, סעי'ד ואילך.

50) עפ"י יש לבאר השייכות דקרבנות של אשר – "שהקריבו קרבנו ע"ש הבחירה שבהר הקב"ה בישראל" (במדב"ר פי"ד, י. ע"ש) – ליום נעשתי עשור (נשא ז, עב), מספר י"א המורה על בחי' הכתר* (שלמעלה מיר"ד ספירות) – ראה תו"א שם, שמ"ת שייך לכתר.

51) אה"ת יתרו ריש ע' תתעג.

(* להעיר מראב"ע נשא שם: והוא סוד גדול. וראה ט' השיחות תשמ"ט ח"א (קה"ת) תש"ט) נ' 389 ואילך.

48) קדושת לוי דרוש לשבועות בתחלתו. – ויש לחלק המצוות שמתחילת המועד – ע"פ המבואר בד"ה אתה אחד לאדהאמ"צ (וראה גם לקו"ש [המתורגם] חט"ז ע' 242 ואילך. סה"מ מלוקט ח"א ע' תיד) לענין השביטה דשבת, שהיא קשורה עם בחי' יחידה דוקא. ע"ש.

לקוטי

י"ב סיון

שיחות

נעלה מן ההבדל שבין יום טוב לבין חול, את ימי החול שלאחריו – כאחד. ששבעת הימים כוללים הן את היום של החג והן (משיחות יום ב' דחג השבועות וש"פ נשא תשמ"ג)

לזכות

כ"ק אדוננו מזרנו זרבינו

מלך המשיח

ויה"ר שעי"י קיום הוראת

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח (בשיחת ב' ניסן ה'תשמ"ח)

להכריז יחי, יקויים הבטחתו הק',

שההכרזה תפעל 'ביאת דוד מלכא משיחא'

יחי אדוננו מזרנו זרבינו מלך המשיח

לעולם ועד

הוספה

בשורת הגאולה

כה.

מדובר כמ"פ שע"פ כל הסימנים שבדברי חז"ל אודות אחרית הימים (נוסף על ההודעה הכללית בזמן הגמרא ש"כלו כל הקיצין"¹), דורנו זה הוא דור האחרון של הגלות ודור הראשון של הגאולה, כפי שהעיד כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו – בקשר ובשייכות להכרזתו הידועה "לאלתר לתשובה לאלתר לגאולה"² – שבימיו (לפני עשרות שנים) סיימו כל עניני העבודה, וצריכים רק "לצחצח הכפתורים"³ ולעמוד הכן לקבלת פני משיח צדקנו⁴, ועאכו"כ לאחרי ריבוי העבודה והפצת התורה והיהדות והמעיינות חוצה מאז ועד עתה, כולל ובמיוחד השלימות דארבעים שנה (לאחרי הסתלקותו) ש"קאי איניש אדעת' דרבי"⁵, "לב לדעת ועינים לראות ואזנים לשמוע"⁶ – בודאי ובודאי שסיימו גם "לצחצח הכפתורים", ועומדים הכן לקבלת פני משיח צדקנו.

וענין זה מודגש ביותר וביותר בשנה זו – שנת ה'תנש"א, שסימנה מרומז בפסוק⁷, "תנשא מלכותו" (דקאי על דוד ושלמה⁸, שמלך המשיח הוא מזרעם⁹) בכל העולם כולו, והר"ת שלה, "הי' תהי' שנת אראנו נפלאות", "כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות"¹⁰ – מתחיל מה"נפלאות" שכבר ראו (נוסף על אלה שיראו בעתיד, "אראנו") בפועל

(1) סנהדרין צז, ב.

(2) קול קורא" בהקריאה והקדושה דשנת תש"א-ג (אג"ק שלו ח"ה ע' שסא ואילך. שעז ואילך. תח ואילך. ח"ו ע' תל ואילך). ועוד.

(3) ראה שיחת שמה"ת תרפ"ט.

(4) ראה "היום יום" ט"ו טבת. ובכ"מ.

(5) ע"ז ה, ריש ע"ב.

(6) תבוא כט, ג.

(7) בלק כד, ז.

(8) פרש"י עה"פ.

(9) סהמ"צ להרמב"ם מל"ת שסב. פיה"מ ר"פ חלק יסוד הי"ב. אגרת תימן.

(10) מיכה ז, טו.

ובגלוי לעיני כל העמים בשנה זו, שבהם נתקיימו דברי הילקוט שמעוני¹¹: „שנה שמלך המשיח נגלה בו כל מלכי אומות העולם מתגרים זה בזה, מלך פרס כו' מלך ערבי כו', ואומר להם (הקב"ה לישראל) בני אל תתיראו, כל מה שעשיתי לא עשיתי אלא בשבילכם. . הגיע זמן גאולתכם”, ומאז (ובפרט בחודש ניסן, חודש הגאולה) עומדים כבר „בשעה שמלך המשיח בא (הנה זה בא)”. . ומשמיע להם לישראל ואומר עניים הגיע זמן גאולתכם”.

. . . והמעשה הוא העיקר¹²:

כיון שיום השבת שלאחרי זמן מ"ת, פרשת נשא, דשנת אראנו נפלאות, הוא הזמן הכי מוכשר ומסוגל להתגלות ד"תורה חדשה מאתי תצא"¹³ – מובן שההוראה למעשה בפועל שהזמן גרמא היא בהכנה (מעין ודוגמא ומביאה בפועל ממש) לקיום היעוד „תורה חדשה מאתי תצא”.

ובפשטות – התחדשות והוספה בלימוד התורה מתוך חיות ותענוג עד שמחדש חידושים בתורה, הן בנוגע לעצמו, והן בנוגע להפעולה על הזולת, „העמידו תלמידים הרבה”¹⁴, כידוע ש„כל איש ישראל יכול לגלות תעלומות חכמה ולחדש שכל חדש בתורה, הן באגדות הן בנגלה הן בנסתר, כפי בחי' שרש נשמתו, ומחוייב בדבר”¹⁵, כולל ובמיוחד – התחדשות והוספה בלימוד והפצת פנימיות התורה שנתגלתה בתורת החסידות, מעין ודוגמא ו„טעימה” מתורתו של משיח („טועמי' חיים זכו”¹⁶), שלכן עי"ז מזרזים וממהרים ופועלים ביאת דוד מלכא משיחא¹⁷.

(משיחות ש"פ נשא, י"ב סיון תנש"א)

(11) ישעי' רמז תצט.

(12) אבות פ"א מ"ז (בגימט' טוב) – שלומדים בשבת זה.

(13) ראה ישעי' נא, ד: „כי תורה מאתי תצא”, ובויק"ר פי"ג, ג: „תורה חדשה מאתי תצא, חידוש תורה מאתי תצא”. – נתבאר בארוכה בשיחת יום ב' דחג השבועות (סה"ש ה'תנש"א ע' 566 ואילך).

(14) אבות פ"א מ"א.

(15) תניא אגה"ק סכ"ו (קמה, א).

(16) ראה לקו"ש ח"כ ע' 173. וש"נ.

(17) אגה"ק דהבעש"ט – כש"ט בתחילתו.

לעילוי נשמת

ר' נתנאל ב"ר אפרים ע"ה נסים

נפטר ביום ט"ז סיון ה'תשס"ה

ת. נ. צ. ב. ה.

ולזכות

זוגתו מרת דבורה בת אסתר תח"י נסים

לאורך ימים ושנים טובות עד ביאת

גואל צדק, ומתוך בריאות הנכונה

נדפס ע"י ילדיהם

ר' עמוס וזוגתו מרת רישא שיחיו נסים

ר' אפרים וזוגתו מרת מריטה שיחיו נסים

ר' דוד וזוגתו מרת אורה שיחיו בורק

*** * ***

לעילוי נשמת

ר' שלמה ב"ר יוסף ע"ה קרמרמן

נפטר ביום ט' מ"ח ה'תשס"ח

וזוגתו מרת רבקה לאה ב"ר נחום ע"ה קרמרמן

נפטרה ביום י"א שבט ה'תש"פ

ת. נ. צ. ב. ה.

נדפס ע"י ילדיהם

ר' עמוס וזוגתו מרת רישא שיחיו נסים

ר' נחום יוסף שיח"י קרמרמן

ר' גרשון שמואל וזוגתו מרת רונית שיחיו קרמרמן

ר' מרדכי יצחק וזוגתו מרת גיטל שיחיו אפסל

לעילוי נשמת

ידי"ע הרה"ת ר' יוסף יצחק ע"ה

בן הרה"ח הרה"ת ר' שלום ע"ה

ותבלחט"א - מרת גיטל שתחי'

איידעלמאן

נפטר בדמי ימיו, בן מ"ו שנה, ביום ועש"ק י"ג סיון ה'תשס"ו

ת. נ. צ. ב. ה.

*

נדפס ע"י ידידיו

הרה"ת ר' יוסף יצחק הלוי וזוגתו מרת גיטל רחל שיחיו שגלוב

הי' שותף בהפצת עניני "משיח וגאולה"!!!

להקדשות ולפרטים נוספים:

טל.: 753-6844 (718) או 934-7095 (323)

אימייל: info@torah4blind.org

Be A Partner

In Spreading *Inyonei Moshiach U'geula!!!*

To Dedicate This Publication

In Honor Of Your Family Or A Loved One

For More Info. Call:

(718) 753-6844 or (323) 934-7095

or email: info@torah4blind.org

For this and other books on Moshiach & Geulah, go to:

<http://www.torah4blind.org>

TO DEDICATE AN ISSUE IN HONOR OF A LOVED ONE, CALL (323) 934-7095

הכתובת להשיג השיחות באינטרנט:

<http://www.torah4blind.org>